

Konfliktien kartoitus suunnittelun apuvälineenä

Lasse Peltonen ja Jonna Kangasoja

Konfliktit ovat lähtemätön osa kaupunkirakentamisen ja yhdyskuntasuunnittelun arkea. Katu- ja liikennealueiden suunnittelu sekä täydennysrakentaminen ovat keskeisiä ristiriitojen aiheita suuremmissa suomalaisissa kaupungeissa – erityisesti, jos hankkeet uhkaavat viheralueita (Peltonen ym. 2006, 10–11). Vaikka täydennysrakentamisen aiheuttamien konfliktien määrää ei ole täsmällisesti selvitetty, voidaan todeta, että huomattava osa kaavavalituksista liittyy erilaisiin lähiympäristön muutoksiin. Kaavavalitusten piirteitä tutkineen Kimmo Malinin (2008, 11–12) mukaan noin 40% yksityishenkilöiden tekemistä valituksista – eli noin kolmannes kaikista kaavavalituksista – kohdistuu asemakaavoihin tai niiden muutoksiin. Merkittäviä valitusten tekijöitä ovat myös yhdistykset (6,8% kaikista valituksista) ja asunto-osakeyhtiöt (4,6%). Näiden ryhmien valituksista valtaosa koskee asemakaavoja.

Koska suunnittelijat kohtaavat konflikteja työssään jatkuvasti ja konfliktit toistuvat samantyyppisinä, on konfliktiherkkiä kaavaprosesseja opittu tunnistamaan jo ennakkoon (Peltonen ym. 2006, 18–20). Tästä huolimatta konfliktit ovat haaste kaavoitusprosessien osallistumis- ja vuorovaikutuskäytännöille, ja niiden käsittely on Suomessa vakiintumatonta. Suunnittelijat kokevatkin yleisesti, että konfliktien käsittelyyn tarvittaisiin sekä koulutusta että uusia välineitä ja menetelmiä. Lisäksi valtaosa

kaavoittajista näkee, että konflikteja tulisi käsitellä avoimemmin suunnitteluasiakirjoissa. (Peltonen ym. 2006, 51–54.)

Tämän katsauksen tarkoituksena on esitellä konfliktitilanteiden analysoinnin menetelmiä mahdollisina konfliktien hallinnan työkaluina suomalaisessa yhdyskuntasuunnittelussa. Menetelminä avataan seuraavassa konfliktien kartoittamista (*Conflict mapping*) ja konfliktitilanteiden arviointia (*Conflict assessment*). Näistä ensimmäinen on painotukseltaan lähempänä yhteiskuntatieteellistä konfliktien perustutkimusta, kun taas jälkimmäinen on suuremmin sidoksissa konfliktinratkaisu- tai sovitteluprosessiin. Yhteistä eri lähestymistavoille on niiden yleinen tavoite: tunnistaa konfliktin osalliset ja konfliktin keskeiset kiistakysymykset, analysoida konfliktinratkaisun edellytyksiä ja pohjustaa mahdollisia interventioita, kuten neuvottelu- tai sovitteluyrityksiä.

Katsauksen lopuksi esitetään johtopäätöksiä konfliktien kartoituksen kehittämisestä suomalaisessa kontekstissa. Menetelmien sovellettavuuden pohdinta tukeutuvat Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksessa toteutettuun, ympäristöministeriön rahoittamaan tutkimushankkeeseen ”Maankäytön ristiriitojen käsittely – uudet työtavat ja menetelmät” (2007–2009).¹ Hankkeen tarkoituksena oli kehittää maankäytön konfliktien analysoinnin ja käsittelyn menetelmiä tukeutuen kahden kaavoitusprosessin seurantaan lähietäisyydeltä. Keskeisiä tarkasteluteemoja olivat vuorovaikutuksen järjestelyt, viranomaisyhteistyö sekä konfliktien suhde kaavaproessin hallintaan poikkihallinnollisena prosessina. (Kangasoja ym. 2008.)

Konfliktien kartoitus (*Conflict mapping*)

Amerikkalainen konfliktien ja yhteiskunnallisen muutoksen tutkija Paul Wehr on kehittänyt konfliktien kartoituksen (*conflict mapping*) menetelmää 1970-luvulta alkaen. Konfliktien kartoittamisen johtoajatuksena on, että jokaisessa konfliktissa on tunnistettavissa samoja osatekijöitä, joiden pohjalta on mahdollista rakentaa ”tiekarttaa”, jolla konfliktien osapuolet tai ulkopuoliset tarkkailijat voivat suunnistaa muuten sekavan ja kaoottisen konfliktin läpi. (Wehr 1979.)

Konfliktien kartoituksen tavoitteena on eritellä konfliktin eri elementtejä (osapuolet, intressit, prosessi jne.). Ajatuksena on konfliktitilanteissa toistuvien peruspiirteiden tunnistaminen erityisissä tapauksissa. Vaikkei konflikteissa ole yleisiä lainalaisuuksia, on niillä aina oma historiansa ja dynamiikkansa, vähintään kaksi osapuolta, yksi tai useampia kiistakysymyksiä jne. Näitä konflikteissa toistuvia elementtejä analysoimalla voidaan eritellä yksittäisten konfliktien piirteitä. Samalla mahdollistetaan erilaisten konfliktien vertaileva tutkimus. Konfliktitilanteen kartoi-

¹ Tutkimushanke oli jatkoa aiemmille Teknillisen korkeakoulun Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksessa (YTK) toteutetuille maankäytön konflikteihin liittyville tutkimushankkeille: Maankäytön konfliktit ja niiden ratkaisumahdollisuudet kaavoituksessa 2004–2006 (YM:n rahoitus) sekä Menettelylliset ympäristölliset oikeudet maankäytön konflikteissa, PERILUC 2005–2008 (Suomen Akatemian ja YM:n rahoitus).

tus antaa sekä ulkopuoliselle tarkkailijalle (esim. tutkija, sovittelija) että konfliktin osapuolille selkeämmän kuvan tilanteen historiasta, dynamiikasta ja mahdollisista ratkaisumalleista. (Wehr 1979; Bartos & Wehr 2002.)

Kartoituksen tulosta voi hyödyntää monella tavalla. Osapuolet voivat käyttää sitä yksinään tai sitä voidaan käyttää yhteisesti, valaisemaan ja selventämään osapuolten näkökulmia ja konfliktitilanteen ulottuvuuksia. Konfliktin kartoittaja voi pyytää haastattelujen jälkeen osapuolten kommentit konfliktikartan luonnokseen ja esitellä sen yhteisesti koko joukolle. Näin osapuolet itsekin osallistuvat tilanteen kartoittamiseen ja heidän käsityksensä kokonaisuudesta laajenee yli oman näkökulman. (Wehr 1998a.) Koska ristiriitojen dynamiikka elää ajassa ja suunnittelutilanteet vaihtelevat, on muistettava, että ristiriitoja kuvaava kartta on voimassa vain lyhyen ajan ja edellyttää päivittämistä (Wehr 1979, 18–19).

Kartoitus on käyttökelpoisimmillaan mahdollisen interventiovaiheen alussa. Kartoitus mahdollistaa pohdinnan siitä, kannattaako interventiovaihetta jatkaa ja miten. Kartoitus auttaa myös konfliktin osapuolia ottamaan etäisyyttä tilanteesta, jossa he ovat mukana. Koska konfliktitilanteet ovat hämmentäviä osapuolille, kartoitus voi auttaa myös konfliktiprosessin valaisemiseen ja turhan mystifioinnin välttämiseen. (Wehr 1979.)

Konfliktien kartoituksessa olennaisia elementtejä ovat konfliktin historia, mukana olevat toimijat, kiistan kohteena olevat asiakysymykset sekä konfliktin dynamiikka ja sen hallinnan mahdollisuudet. Kartoituksen ytimessä on käsitys mukana olevista osapuolista ja näiden tavoitteista. Olennaista on myös tieto valtasuhteista osapuolten välillä ja osapuolten sisällä (esim. ryhmien tai organisaatioiden kohdalla). Konfliktin kiistakapuloiden analyysi on yhtä lailla tärkeää. Wehrin (1979) mukaan jokainen asiakysymys on syytä käydä läpi ja eritellä samalla keskeiset eroavaisuudet havainnoissa, arvoissa ja intresseissä, jotka motivoivat eri osapuolia. Arvoina voidaan käsitellä uskomuksia, joita tietyllä osapuolella on minkä tahansa asiakysymyksen kohdalla (esim. talouskasvu on aina suotavaa). Intressit puolestaan viittaavat minkä tahansa osapuolen tavoittelemaan osuuteen rajallisista resursseista, joita tilanteessa ollaan jakamassa (esim. valta, raha).

Konfliktin kartoituksen sisällysluettelo (Wehr 1979)

Tiivistelmä: tilanteen kuvaus

Tilanteen historia: tilanteen tausta ja keskeiset aiemmat tapahtumat

Konteksti: millaisessa ympäristössä ristiriita sijaitsee? (maantieteelliset ja poliittiset puitteet, päätöksenteon menetelmät, toimijoiden valtapiirit)

Osapuolet: päätöksenteon yksiköt, jotka ovat suoraan tai epäsuorasti mukana konfliktitilanteessa ja joilla on merkittäviä intressejä tilanteen lopputuloksen suhteen

Asiakysymykset: Normaalisti konflikti kehittyy yhden tai useamman asiakysymyksen (issue) ympärille, joka puolestaan liittyy (tai johtaa) päätökseen. Jokainen erimielisyyksiä sisältävä asiakysymys voidaan nähdä ristiriitana, joka vaatii jonkinlaisen ratkaisun. Asiakysymykset voidaan luokitella niiden ensisijaisen syyn perusteella (erimielisyys faktoista, arvostiriidat, intressiristiidat ja muut syyt, esim. kasvojen menettämisen uhka)

Dynamiikka: Konfliktitilanteilla on dynaamisia elementtejä, joiden tunnistaminen voi auttaa konfliktien hallinnassa. Tällaisia elementtejä ovat mm. konfliktin laajeneminen uusiin asiakysymyksiin, osapuolten välinen polarisoituminen (me vastaan ne – rintamalinjojen muodostuminen), sekä konfliktin kärjistyminen (esim. osapuolten kostotoimet, stereotyyppien synty)²

Funktiot: Mitä tarpeita konflikti palvelee? Mitä positiivisia seurauksia konfliktista voi olla konfliktin osapuolille? Konflikti voi esimerkiksi parantaa tiettyjen ryhmien tai yksilöiden näkyvyyttä ja vaikutusvaltaa (esim. politikointi) tai lujittaa ryhmien sisäistä yhteenkuuluvuutta jne. Tällaisten tekijöiden tunnistaminen voi auttaa konfliktinratkaisussa

Vaihtoehtoiset polut ongelmanratkaisuun: Osapuolilla ja tarkkailijoilla voi olla ehdotuksia konfliktin ratkaisemiseksi. Konfliktin kuluessa esitetyt ratkaisu- vaihtoehdot on tärkeä saada kartoitettua ja tehdä ne näkyviksi myös konfliktin osapuolille

Konfliktin hallinnan mahdollisuudet: jokaisessa konfliktissa on mahdollisuuksia jännitteiden rajoittamiseksi tai jopa konfliktin ratkaisemiseksi. Tällaisia voivat olla sisäiset tekijät (osapuolten yhteiset arvot ja sitoumukset), ulkoiset tekijät (ulkopuolisten auktoriteettien rooli), neutraalit välittäjät tai käytettävissä olevat konfliktien hallinnan tekniikat

Konfliktitilanteiden arviointimenettely (Conflict Assessment)

Konfliktitilanteiden arviointi (conflict assessment) on menetelmä, jonka ammattimaiset sovittelijat ovat kehittäneet konfliktien ratkaisun käytännön tarpeisiin. Menetelmän tarkoituksena on kartoittaa konfliktiin ajautuneen tai ennakoitua ristiriitaisen suunnitteluprosessin ulottuvuuksia. Ammattimaiset sovittelijat

² Konfliktitutkimuksessa on käytetty kärjistymisen yhteydessä ilmaisua "runaway responses", jolla viitataan osapuolten välisen kilpailun ja vastakkainasettelun kiihtymiseen niin, että se karkaa käsistä. Tällaiseen tilanteen piirteitä ovat 1) nokittaminen ja keinojen koveneminen; 2) siirtyminen rajatuista kysymyksistä laajeneviin yleistyksiin; 3) erimielisyyksistä (henkilökohtaiseen) vihanpitoon; 4) tiedonkulun vääristyminen (huhut, epäluulot) sekä 5) jyrkkien johtohahmojen esiin-nousu (konfliktitilanteet eivät suosi kohtuuden ääntä) (Coleman sit. Wehr 1998b)

käyttävät menetelmää erityisesti selvittäessään, millaisia edellytyksiä konfliktitilanteessa on sovitteluprosessin käynnistämiseksi. (Susskind & Thomas-Larmer 1999.)

Kuten konfliktien kartoitus, myös konfliktien arviointi juontaa juurensa 1970-luvulle, jolloin ristiriitojen sovittelua (public dispute resolution) alettiin harrastaa Yhdysvalloissa.³ 1980-luvulla konfliktien arviointimenettely vakiintui osana yhteistoiminnallisia politiikka- ja lainsäädäntöprosesseja eli ns. *negotiated rulemaking* -prosesseja. 1980-luvun lopulla alettiin korostaa myös ulkopuolisen neutraalin arvioijan merkitystä arviointiprosesseissa. Vuonna 1997 konfliktinratkaisun ammattilaisten järjestö Society for Professionals in Dispute Resolution otti käyttöönsä best practices -ohjeet, jotka sisältävät myös konfliktien arvioinnin ohjeistuksen. (Susskind & Thomas-Larmer 1999, 102.)

Nykyään konfliktien arviointi on mm. Yhdysvalloissa yleisesti käytössä erilaisissa sovittelu- ja neuvotteluprosesseissa, joissa haetaan osapuolten välille konsensusta. Kalliin oikeusprosessin välttäminen toimii usein yhtenä ponttimena lähteä etsimään ratkaisua sovittelusta. (Susskind & Thomas-Larmer 1999.) Konfliktien sovittelijoiden keskuudessa ollaan yhtä mieltä siitä, että konfliktin arviointi on tarpeen ennen konfliktinratkaisuun tähtäävien neuvottelujen aloittamista (McKearnan 1997).

Konfliktinratkaisun ja sovittelijoiden ammattikunnassa on erilaisia lähestymistapoja konfliktien arviointiin. Erimielisyyksiä on siitä, millaiset käytännöt soveltuvat millaisiin tilanteisiin ja kuinka perusteellista arviointimenettelyä konfliktitilanteissa tarvitaan. Myös itse käsitteen ja erityisesti konflikti-sanon soveltuvuudesta vallitsee erilaisia näkemyksiä: joidenkin sovittelijoiden mielestä sanan käyttö voi kärjistää prosesseja, joihin arviointia sovelletaan. Muita käytettyjä termejä *conflict assessmentin* ohella ovat mm. *issues assessment* (kiistakysymysten arviointi), *convening assessment* (sovittelun kokoonkutsumisen arviointi), *stakeholder analysis* (osallisten / toimijoiden analyysi) (Sobel 2000, 144; Susskind & Thomas-Larmer 1999).

Arviointi toteutetaan yleensä haastattelemalla kasvokkain kaikkia konfliktin osapuolia. Tukena voidaan käyttää muutakin aineistoa. Arvioinnissa vastataan mm. kysymyksiin siitä, ketkä ovat kiistan osapuolia, mitkä näiden osapuolten intressit ovat, miten osapuolet näkevät oman asemansa konfliktitilanteessa ja millaisiksi he arvioivat omat vaikutusmahdollisuutensa ja edellytykset neuvottelu- ja kompromissiratkaisuille. Arviointimenettelyn tekijän pitäisi mieluiten olla kaikkien kiistan osapuolten riippumattomaksi tunnustama taho, jolla on jotain tietoa käsiteltävästä asiasta, kokemusta konsensuksen rakentamisprosesseista ja hyvät haastattelutaidot. Lisäksi arvioijan täytyy osata synnyttää kontakti osapuoliin niin, että nämä tuntevat olonsa luonteviksi. Tavoitteena on, että konfliktin arviointi ei jäisi etäiseksi virallisten kantojen kokoelmaksi. Yhdysvaltalaisessa sovittelumenet-

³ Susskind ja Thomas-Larmer mainitsevat Gerald Cormickin käyttäneen nykyisen kaltaista konfliktin arviointimenettelyä ensimmäisenä, vuonna 1973 Snoqualmie-joen patohanketta koskevan kiistan sovittelun yhteydessä.

telyssä edellytetään lisäksi, että arvioijalla on prosessin kokoonkutsujan mandaatti ryhtyä arviointiprosessiin. (Susskind & Thomas-Larmer 1999.)

Konfliktitilanteen arviointiprosessin kulku (Susskind & Thomas-Larmer 1999)

I. Johdantovaihe (Introductions)

- Arvioijan mandaatin selkiyttäminen; sopimus tilaajan ja arvioijan välillä
- Taustamateriaalin kerääminen konfliktista (dokumentti-, lehti- ym. aineistot)
- Osapuolten haastattelujen valmistelu; haastateltavien valinta ja haastattelukysymysten muotoilu

II. Tiedonkeruuvaihe (Information gathering)

- Haastattelujen järjestelyt: tiiviit yksilohaastattelut, puolueeton paikka
- Haastattelujen toteuttaminen. Keskeiset kysymykset: 1) haastateltavan osuus konfliktissa; 2) mitä ajattelee muista osapuolista; 3) mitä pitää ja mitä ei pidä keskeisinä kysymyksinä; 4) prosessiin liittyvät huolenaiheet; 5) haastateltavan rooli omassa organisaatiossaan

III. Analyysivaihe

- Haastattelujen tulosten tiivistäminen: mistä on kysymys ja miten kiista jäsentyy toimijaryhmittäin
- Erimielisyyksien kartoittaminen: toimija/ asiakysymys -matriisi, sopimisen tiellä olevat esteet
- Konsensus/ sovitteluprosessin mahdollisuuksien arviointi

IV. Sovitteluprosessin alustava suunnittelu

- sovitteluprosessin tavoitteet – mitä on saavutettavissa?
- mitä kysymyksiä sovitteluprosessissa tulisi käsitellä?
- kenen pitäisi osallistua, miten ja millä aikataululla?
- prosessin alustavat pelisäännöt (miten konsensus määritellään, vuorovaikutuksen ja viestinnän periaatteet)
- suhde meneillään oleviin muihin prosesseihin

V. Raportin kirjoittaminen

- konfliktin tiivis kuvaus; erimielisyyksien jäsentäminen
suositukset jatkotoimista (sovitteluprosessi?)

Mitä hyötyä konfliktien arviointimenettelystä on?

Susskind ja Thomas-Larmer (1999) pitävät konfliktien arvioinnin tärkeimpänä hyötynä tietoa konfliktin ratkaisun mahdollisuuksista. Arviointimenettely on samalla arvioijan ja osapuolten välisten suhteiden rakentamista, joka pohjustaa parhaimmillaan konfliktin sovittelua ja kasvokkaisten neuvottelutilanteiden onnistumista. Osallisten haastatteleminen tarjoaa myös mahdollisuuden jakaa näille tietoa suunnittelu-prosessin piirteistä, vuorovaikutusmahdollisuuksista sekä konfliktinratkaisusta ja sovitteluprosessin luonteesta. Prosessin tuloksena syntyvä raportti tarjoaa kartan kiistakysymyksistä, joita sovittelun tulisi käsitellä. Arviointimenettely siis tuottaa eräänlaisen suunnitteluprosessiin liittyvien huolenaiheiden esityslistan, johon osalliset odottavat vastauksia neuvottelu- ja suunnitteluprosessilta.

Ilman arviointimenettelyä on vaarana, että konfliktien sovittelun yhteydessä 1) ohitetaan keskeinen toimijataho, jonka puuttuminen romuttaa prosessin hyväksytävyyden; 2) päädytään käsittelemään vääriä tai huonosti rajattuja asiakysymyksiä; 3) ryhdytään sovitteluun kiistaa, joka ei ole soviteltavissa. Arviointimenettelyn aikana voi paljastua, että jollakin osapuolella on perusteet aktiivisesti vastustaa sovun syntymistä. Tällöin edellytykset sovulle ovat huonot. Haasteena onkin tunnistaa ja tavoittaa kaikki olennaiset toimijat jo konfliktin kartoitusvaiheessa. (Susskind & Thomas-Larmer 1999.) Konfliktien arviointimenettely muistuttaa näiltä osin eräänlaista suunnitteluprosessin riskianalyysiä, jonka yhtenä etuna on resurssien oikea kohdentaminen; mikäli tietyt asiakysymykset todetaan sovittamattomiksi, voidaan niiden käsittelyyn tarvittavia resursseja käyttää hedelmällisemmin ratkaistaviin ongelmiin.

Menetelmien soveltaminen Suomessa

Wehrin (1979) logiikka seuraten voidaan todeta, että konfliktien peruspiirteet ovat hyvin samankaltaisia riippumatta siitä, missä ne esiintyvät. Tästä syystä voidaan perustellusti ajatella, että konfliktien kartoittamisen ja konfliktitilanteiden arvioinnin menetelmät ovat sovellettavissa monin osin myös Suomessa, olkoonkin, että ammattimaisten sovittelijoiden käyttö ei ole yleistynyt maankäytön suunnittelussa ja siihen liittyvien konfliktitilanteiden arvioinnissa.⁴

Nähdäksemme konfliktien kartoituksen ja arvioinnin välineitä voisi hyödyntää joustavasti ja pohtia käytännön sovelluksia, jotka kytkeytyisivät suomalaiseen yhdyskuntasuunnitteluun mahdollisimman vaivattomasti. Tämän pohdinnan eväiksi on alla esitetty yhdeksän teesiä konfliktien kartoituksen soveltamisesta Suomessa. Lista perustuu edellä mainittun YTK:ssa toteutetun ja ympäristöminis-

⁴ Perusteellisempi konfliktien sovitteluun tukeutuvien uusien toimintatapojen kokeileminen vaatisi angloamerikkalaisen perinteen suhteuttamista ja räätälöimistä Suomen kontekstiin. Tällaista tutkimusta ei kuitenkaan juuri ole tehty. Poikkeuksena mainittakoon Harry Edelmanin väitöskirja *Urban Design Management* (2007), joka soveltaa neuvottelu- ja sovitteluteoriaa hankevetoiseen suunnitteluun suomalaisissa esimerkkitalouksissa.

teriön rahoittaman tutkimusprojektin (*Maankäytön ristiriitojen käsittely – uudet työtavat ja menetelmät*) havaintoihin.

1. Konfliktien kartoittamista ei tulisi lisätä jälleen uudeksi viranomaisvelvollisuudeksi muiden selvitysten jatkoksi, vaan sen tulisi pikemminkin helpottaa kaikkien suunnittelun osapuolten, myös kaavoittajien intressien jäsentämistä ja ryhmittelyä.
2. On mietittävä tapauskohtaisesti, kenen tehtäväksi konfliktin kartoittaminen tai arviointi parhaiten sopii. Kaavoittajan toiminta konfliktin tasapuolisenä kartoittajana voi olla ongelmallinen tapauksissa, joissa kunta ja sen kaavoitusorganisaatio on itse konfliktin osapuoli. Tällöin ulkopuolisen tekemä kartoitus ja arviointi voisivat tuottaa paremman tuloksen.
3. Konfliktien kartoitus olisi hyödyllisimmillään kaavaprosessin alkuvaiheessa. Hyvin toteutettuna kaavoitusprosessin toimijoiden, näiden roolien ja keskeisten asiakysymysten jäsentäminen voisi syventää osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) sisältöä.
4. Konfliktien kartoitusmenetelmät voisivat tarjota systemaattisen tavan jäsentää osallisten huolenaiheita ja palautetta. Esimerkiksi toimija/asiakysymys-matriisit voisivat jäsentää sitä, mikä on kenellekin olennaista prosessin eri vaiheissa. Kaiken kaikkiaan osallisilta tulevan palautteen käsittely jää suunnitteluprosesseissa liian vähälle huomiolle. Palautetta voidaan kerätä huomattaviakin määriä, mutta sen analysointi jää kaavoittajan aikaresursien ja mahdollisuuksien ulkopuolelle.
5. Yleisötilaisuus ei ole paras paikka ottaa ensimmäistä kontaktia ristiriitaisen prosessin osallisiin. Konfliktien arviointimenettelyyn sopisi hyvin esim. kaavoittajan vastaanotto tai haastattelukierros, joka edeltäisi yleisötilaisuutta ja jossa osalliset ja heidän huolenaiheensa kohdattaisiin kasvokkain. Tällainen kierros antaisi paremmat lähtökohdat myös yleisötilaisuuksien onnistumiselle.
6. Kartoitus voi palvella vuorovaikutuksen suunnittelua ja sen kohdentamista tiettyihin asiakysymyksiin tai tiettyihin toimijoihin. Konfliktien kartoittaminen ei liity ainoastaan asukasosallisiin, vaan yhtä lailla viranhaltijoiden ja viranomaisten väliseen vuorovaikutukseen. Näissä(kin) yhteyksissä konfliktien kartoittamista tulisi edistää mahdollisuuksien mukaan kasvokkaisissa keskusteluissa. Vuorovaikutus pelkkien kirjallisten lausuntojen tai median välityksellä uhkaa kärjistä jännitteitä.
7. Konfliktien kartoitus voi auttaa rakentamaan ristiriitojen käsittelyn tueksi typologiaa, jossa esimerkiksi täydennysrakentaminen tai tielinjauksen suunnittelu muodostaisivat omat tyyppitapauksensa, näille ominaisine toimijoi-

neen, asiakysymyksineen ja prosesseineen. Tämä helpottaisi vastaan tulevien suunnittelutilanteiden ennakoimista.

8. On hyödyllistä ajatella konfliktien arviointia pedagogisena prosessina. Osallistujat eivät yleensä tunne konfliktin arvioinnin ajatusta, eivätkä välttämättä ole tietoisia omasta roolistaan ja intresseistään prosessissa. Konfliktien arviointiprosessin kuluessa haastatelluille osallisille tarjoutuu mahdollisuus käsitellä omia tavoitteitaan ja näiden taustalla olevia intressejä. Konfliktien arviointi voi tehdä vuorovaikutuksesta jäsentyneempää.
9. Konfliktien kartoitus ja arviointimenettely on mielekästä suhteuttaa muihin käytössä oleviin menetelmiin. Esimerkiksi sosiaalisten vaikutusten arviointi (SVA) on hyödyllinen lähtökohta konfliktien tarkastelulle, ja näissä menetelmissä on sijaa keskinäiselle kehittämiselle.

KIRJALLISUUS

- Bartos, Otomar J. & Wehr, Paul** (2002). *Using Conflict Theory*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Edelman, Harry** (2007). *Urban Design Management. Using integrative negotiation to create value at the intersection of urban planning, city design and real estate development*. A doctoral thesis. Helsinki University of Technology, publications in Architecture 2007/27, Helsinki.
- Kangasoja, Jonna & Peltonen, Lasse & Puustinen, Sari** (2008). *Maankäytön ristiriitojen käsittely – uudet työtavat ja menetelmät*. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus. Julkaisematon loppuraportti 26.11.2008
- Kopomaa, Timo & Peltonen, Lasse & Litmanen, Tapio** (toim.) (2008): *Ei meidän pihallemme! Paikalliset kiistat tilasta*. Gaudeamus.
- Malin, Kimmo** (2008) *Muutoksenhaku kaava-asioissa Hallintotuomioistuimet 2003–2006*. Ympäristöministeriön raportteja 9 / 2008.
- McKearnan, Sarah** (1997). *Conflict Assessment: A Preliminary Step That Enhances Chances of Success*. Consensus, April (1997),
- Peltonen, Lasse & Villanen, Sampo** (2004). *Maankäytön konfliktit ja niiden ratkaisumahdollisuudet*. Osa 1. Katsaus käsitteisiin ja kirjallisuuteen. Suomen ympäristö 723. Ympäristöministeriö. <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=111442&lan=fi>, Helsinki.
- Peltonen, Lasse & Hirvonen, Jukka & Manninen, Rikhard & Linjama, Hannes & Savikko, Riitta** (2006). *Maankäytön konfliktit ja niiden ratkaisumahdollisuudet*. Suomalaisen nykytilan kartoitus. Suomen ympäristö 12/2006. Ympäristöministeriö, Helsinki.
- Puustinen, Sari** (2008). *Konfliktien hallinta ja kaavoittajan uusi valtuutus*. Yhdyskuntasuunnittelu 2008:3, vol. 46, 35–55.
- Sobel Gregory** (2000). *Case 3: Coastal Zone Regulations in Delaware*. Teoksessa Susskind, Lawrence & Thomas-Larmer, Jennifer (toim.): *Negotiating Environmental Agreements*, 143–166. Island Press, Washington, D.C.
- Susskind, Lawrence & Thomas-Larmer, Jennifer** (1999). *Conducting a Conflict Assessment*. Teoksessa Susskind, Lawrence, McKearnan, Sarah & Thomas-Larmer, Jennifer (toim.): *Consensus Building Handbook. A comprehensive guide to reaching agreement*, 99–136. Sage Publications, Thousand Oaks, CA.
- Wehr, Paul** (1979). *Conflict Regulation*. Westview Press, Boulder.
- Wehr, Paul** (1998a). *Conflict Mapping*. International Online Training Program On Intractable Conflict, Conflict Research Consortium, University of Colorado, USA, <http://www.colorado.edu/conflict/peace/treatment/cmap.htm>.
- Wehr, Paul** (1998b). *Uncontrolled Escalation and Runaway Responses*. International Online Training Program On Intractable Conflict, Conflict Research Consortium, University of Colorado, USA, <http://www.colorado.edu/conflict/peace/example/wehr7494.htm>.